

Maggy Dekens

Pedagogische begeleidingsdienst Provinciaal Onderwijs Vlaanderen

Contact: maggy.dekens@pov.be

De taalronde en de herschrijfbeurt als werkvormen bij anderstalige nieuwkomers

1. Inleiding

In Vlaanderen kunnen secundaire scholen een Onthaalklas voor Anderstalige Nieuwkomers (OKAN) inrichten. Het is de bedoeling dat de anderstalige nieuwkomers een jaar lang een Nederlands taalbad krijgen om daarna te kunnen instappen in het regulier onderwijs. Zelfs terwijl de anderstalige nieuwkomers nog volop de taal aan het leren zijn, is een taalronde een prima middel om hun taalvaardigheid op een geïntegreerde manier te verhogen. Die geïntegreerde aanpak werd ontwikkeld door de Stichting Taalvorming van Amsterdam die ondertussen een grote expertise heeft opgebouwd met die manier van werken – zowel in het basisonderwijs (kleuter- en lager onderwijs) als in het secundair onderwijs en in het werken met (allochtone) ouders.

2. Taalronde

Tijdens een taalronde zit je letterlijk ‘in het rond’: de leerkracht samen met de leerlingen. De leerkracht vertrekt van de ervaringen van de leerlingen en leidt ze – via een weldoordachte opbouw – naar een schrijfofdracht. De leerkracht vervult een voorbeeldfunctie en vertelt altijd als eerste over een eigen ervaring in verband met het onderwerp. Daarna werken de leerlingen individueel (ze maken lijstjes) en vertellen ze over hun ervaring (per twee of plenair). Op een gegeven moment wordt er creatief gewerkt: met een tekening, een toneelopdracht... Beelden zeggen immers meer dan woorden en kunnen in het geval van anderstalige nieuwkomers taalhiaten opvullen: wat (nog) niet kan uitgedrukt worden kan wel getekend of uitgebeeld worden. In de laatste fase wordt de ervaring neergeschreven, ofwel door de leerling zelf, ofwel door een medeleerling of door de leerkracht. Echter, wie de pen ook vasthoudt, de leerling blijft auteur van het verhaal en hij/zij beslist hoe het verhaal verteld wordt.

3. Herschrijfbeurt

Niet alle teksten zijn perfect. De herschrijfbeurt biedt de mogelijkheid om met de hele klas samen de tekst van een leerling te verbeteren. Ook in dat stadium blijft de leerling eigenaar van de tekst. Als de tekst voor hem of haar oké is, stopt de herschrijfbeurt. Een dergelijke manier van tekstrevisie biedt veel leerrendement: de leerling botst op de grenzen van zijn eigen kunnen en krijgt middelen en hulp aangereikt om toch te kunnen verwoorden wat hij bedoelde.

4. Randvoorwaarden

Is deze werkvorm geschikt voor iedereen? Dat hangt ervan af. Er zijn bepaalde randvoorwaarden die mee bepalen of de werkvorm al dan niet slaagt. Tijdens de presentatie wordt, samen met de deelnemers, op de randvoorwaarden ingaan.

5. Ervaringen

Ik heb het heerlijke voorrecht gehad om met de hoger beschreven werkvorm in diverse contexten te kunnen werken, onder andere met leerkrachten uit het basisonderwijs en het secundair onderwijs (onder andere OKAN-leerkrachten), met OKAN-leerlingen en met volwassenen. Hoe meer ik ermee werk, hoe meer ik overtuigd raak dat het een uiterst waardevolle werkvorm is om op een 'authentieke' en verbindende manier de taalvaardigheid van OKAN-leerlingen te verhogen. 'Authentiek', omdat het over echte ervaringen gaat en omdat alle taalvaardigheden geïntegreerd aan bod komen (en niet kunstmatig opgesplitst worden). Het verbindende facet komt voort uit het feit dat je in een kring zit, waarin je je niet kunt verbergen (ook de leerkracht kan dat niet). Door het uitwisselen van (relevante) ervaringen leren de leerlingen elkaar en de leerkracht beter kennen en leren ze naar elkaar luisteren. Het komt er dan ook op aan om veiligheid in te bouwen. Dat kan door in de eerste ronde bijvoorbeeld enkel de vrijwilligers iets te laten zeggen. Daarna kan je werken met veilige tweetallen. De leerkracht doet zelf ook mee aan alle opdrachten, maar schenkt tegelijkertijd voldoende aandacht door rond te lopen en waar nodig te helpen. Op die manier kan je de zwaarste fouten meteen corrigeren en ervoor zorgen dat de leerlingen zichzelf niet voor schut zetten bij het voorlezen.

Van de Stichting Taalvorming heb ik ook het idee overgenomen om met de teksten een boekje te maken, zodat er iets tastbaars overblijft na een ronde vertellen en schrijven.

Schrijven: een onoverkomelijke opdracht? Met een taalronde niet meer!

6. Inspiratie opdoen?

In het decembernummer van 2009 van *Vonk* is een artikel verschenen van de hand van Hilde Vandormael over ‘De Leesplek’. In het oktobernummer van 2010 is een vervolg verschenen, waarin beschreven wordt op welke manier je een taalronde en ‘De Leesplek’ met elkaar kunt verbinden.

Zoals boven gesteld, haalde ik de mosterd bij de Stichting Taalvorming. In *Taal leren op eigen kracht* (Van Norden 2004) worden de verschillende stappen die de taalronde behelst, beschreven.

Referenties

Stichting Taalvorming. (<http://www.stichtingtaalvorming.nl>).

Vandormael, H. (2009). “De Leesplek: een rode loper naar een krachtige lees- en leeromgeving op school”. In: *Vonk*, jg. 39, nr. 2, p. 19-31.

Van Norden, S. (2004). *Taal leren op eigen kracht. Taalverwerving op school met behulp van de werkwijze van taalvorming*. Assen: Van Gorcum.

Ronde 7

Erwin Taets

Katho Hogeschool, Kortrijk

Contact: etaets@telenet.be

Woordspel(l)ing – een snelle gids voor dyslexievriendelijk materiaal

Erwin Taets (iLuisteren, WikiWiki) brengt een praktische gids rond het opmaken van documenten voor leerlingen met een andere taalachtergrond, taalachterstand, dyslexie of andere leer- en functiebeperkingen. In de werkwinkel wordt een praktische, globale documentenaanpak voorgesteld die ontwikkeld werd in samenwerking met diverse Vlaamse middelbare scholen en expertisecentra uit Vlaanderen en Nederland. Leerlingen krijgen in de loop van een schooljaar heel wat documenten voor ogen: hand-outs, invulbladen, cursusmateriaal, oefeningen, toetsen, examens, maar ook brieven, rapporten en evaluaties. Hoe kunnen die documenten zo optimaal mogelijk worden opgesteld zodat ze voor alle leerlingen zo duidelijk en helder mogelijk leesbaar